

умовах воєнного стану актуалізувалось питання ефективної організації системи державних фінансів. При цьому необхідно враховувати, що в даних умовах, потреба в фінансових ресурсах для фінансування бюджетних призначень кардинально зростає.

Перелік посилань:

1. Chugunov I, Makohon V, Krykun T. Budget strategy in the conditions of economic globalization. *Problems and Perspectives in Management*, 2019. 17(3), 101-110. doi:10.21511/ppm.17(3).2019.08

ЕКОЛОГІЧНЕ ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ОСНОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

*Нестеренко І.В., канд. екон. наук, доцент
Державний біотехнологічний університет, м. Харків*

В умовах глобальної трансформації економіки ефективна реалізація та дотримання основних принципів сталого розвитку світового господарства та біобезпеки як для глобальної господарської системи так і для окремо взятих підприємств дасть змогу переорієнтувати світову систему господарювання на новий якісний рівень, в основі якого лежить стратегія суспільно-орієнтованого та безпечного розвитку економічної системи. Погіршення екологічної ситуації на світовому рівні, обраний європейський вектор розвитку вимагає від України подальших кроків у напрямку впровадження державної стратегії екологічної політики та втілення гармонізованого з європейськими стандартами Національного плану дій (державної програми) з охорони довкілля, яка має базуватися на даних екологічного обліку та оподаткування на кожному підприємстві [1]. Налагодження дієвої обліково-звітної системи екологічних наслідків діяльності вітчизняних підприємств сприятиме: роз-

робці стратегії екологічно свідомого управління; вчасній ідентифікації ризиків виникнення надмірного антропогенного впливу на навколишнє середовище та здійснення обмежуючих та попереджувальних заходів; поглибленому аналізу фінансових результатів від природоохоронної діяльності і визначення впливу цих витрат на ефективність підприємства та ціну товарів, готової продукції чи послуг в основних видах діяльності, які мають найбільший вплив на природний капітал; оцінці економічного збитку, що завдає забруднення навколишнього середовища; забезпечить практичний зв'язок між показниками фінансової, екологічної та звітності зі сталого розвитку.

Організаційні засади екологічного оподаткування розроблені А. Пігу, базуються на механізмах стягнення податків з підприємств-забруднювачів та представлення субсидій суб'єктам господарювання, які знижують рівень викидів у навколишнє природне середовище [2, с. 70]. Так, на думку А. Пігу, наявність шкідливого впливу на природний капітал є достатньою підставою для втручання уряду. Відповідно до вимог Податкового кодексу України, а саме розділу VIII «Екологічний податок», за викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення, скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти, розміщення відходів, суб'єкти господарювання, юридичні особи, що не провадять господарську (підприємницьку) діяльність, бюджетні установи, громадські та інші підприємства, установи та організації, постійні представництва нерезидентів мають сплачувати екологічний податок [3]. Тому доцільно для налагодження ефективної системи екологічного оподаткування, відповідно до вимог Податкового кодексу, впровадження аналітичного апарату розрахунків за податками й зборами, який дозволить деталізувати операції з нарахування та сплати екологічного податку, зборів за спеціальне використання

води та за спеціальне використання лісових ресурсів, з метою їх оптимізації.

Дослідження, що протягом багатьох років проводилося країнами Європейського союзу доводить, що ставка еко-податку на енергію нижча за норму праці, окрім позитивного впливу на екологізацію енергетичного комплексу, сприятиме зайнятості населення [4, с. 8]. Крім того, останніми роками актуалізуються запити на дослідження таких екологічних аспектів діяльності суб'єктів господарювання як еко-податки. Коригування та інновація існуючих податкових викривлень та запровадження еко-податків можуть сприяти реалізації в країні «зеленої» податкової реформи та, як наслідок, підвищенню якості навколишнього середовища. Еко-податки охоплюють широкий спектр, наприклад країни-члени ЄС вводили податки на паливо, продукти та дії, що загрожують навколишньому середовищу (Швеція на природний газ та вуглець, Німеччина на забруднення води) [4, с. 10]. Виявлення впливу екологічних податків на Індекс екологічної ефективності, показало, що екологічні податки не мають статистично значущого впливу на динаміку досліджуваного індексу. Це свідчить про обмежену ефективність інструментів екологічного оподаткування у комплексному регулюванні екологічного іміджу країни. Враховуючи низьку ефективність екологічних податків у регулюванні екологічної безпеки, слід відзначити необхідність пошуку шляхів удосконалення їх впливу на діяльність суб'єктів господарювання. При використанні цих інструментів доцільно враховувати ризики, які пов'язано: зі зростанням заборгованості по екологічному податку; з ухиленням від сплати податків; з використанням неякісних очисних споруд; зі зниженням платоспроможності та фінансової стійкості платників податків.

Водночас одним із перспективних варіантів скорочення викидів забруднюючих речовин може бути дозвіл на відрахування вартості екологічних витрат із суми екологічних платежів, а також можливість податкових канікул для платників екологічного податку, тимчасове звільнення від оподаткування окремих операцій, виключення з бази оподаткування проектів.

Таким чином, результати оцінки показали, що екологічні податки є чинником, який знижує інтенсивність екологічних інновацій в країні в короткостроковій перспективі. Це пов'язано з використанням коштів суб'єктів господарювання на сплату екологічних податків замість фінансування екологічних інновацій. Враховуючи результати розрахунків, проаналізувавши досвід країн ЄС та вітчизняні реалії, можна зробити висновок про необхідність гармонізації вітчизняної системи екологічного оподаткування з європейською практикою в Україні з метою збереження довкілля та ефективного використання надходжень екологічного податку з метою досягнення Цілей сталого розвитку. При цьому, більшість країн, які характеризуються ефективною екологічною податковою політикою, використовують не один, а декілька податкових і неподаткових інструментів для стимулювання екологічно безпечної діяльності та зменшення шкідливого впливу на довкілля. У зв'язку з цим першочерговим завданням розвитку екологічної політики України є розробка теоретико-методичного забезпечення оцінки комплексного впливу держави на діяльність платників екологічного податку, який пов'язаний зі змінами (позитивними чи негативними) у їхньому впливі на довкілля.

Перелік посилань:

1. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вер. 2019 р. № 722/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>.

2. Пігу А. Економічна теорія добробуту: пер. з англ. Т.1; заг. ред. С.П. Аукуціонек; вступ. ст. Г.Б. Хромушин. Київ: Прогрес, 2005. 512 с.

3. Податковий кодекс України [від 02 грудня 2010 року № 2755-VI із змінами і допов.]. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

4. Чернікова І.Б., Кирильєва Л.О., Нестеренко І.В., Кузнецова С.О. Тактично-орієнтовані підходи до податкового планування в умовах сталого розвитку ринку. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2020. Вип. 1(31). С. 7-19. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/4198>.

АСПЕКТИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ

Ситнікова К.О., здобувач вищої освіти

Хорошилова І.О., канд. екон. наук, доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Питання вдосконалення обліку виробничих запасів завжди перебували у центрі уваги у будь-якій організації. Пояснюється це складністю і трудомісткістю цього розділу бухгалтерського обліку, нею припадає понад 30 % всієї економічної інформації, що виникає на підприємстві.

Для забезпечення збереження виробничих запасів, правильної приймання, зберігання та відпустки цінностей важливе значення має наявність на підприємстві у достатній кількості складських приміщень, оснащених ваговими та вимірювальними приладами, мірною тарою та іншими пристроями. Необхідно також впроваджувати ефективні форми попереднього та поточного контролю за дотриманням норм запасів та витрачанням матеріальних ресурсів,